ՀՀ ԿՐԹՈՒԹՅԱՆ, ԳԻՏՈՒԹՅԱՆ, ՄՇԱԿՈՒՅԹԻ ԵՎ ՍՊՈՐՏԻ ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ
«ՎԱՆԱՁՈՐԻ Հ. ԹՈՒՄԱՆՅԱՆԻ ԱՆՎԱՆ ՊԵՏԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆ» ՀԻՄՆԱԴՐԱՄ

Հաստատված է ամբիոնի նիստում

պատմության
ամբիոնի անվանումը

Ամբիոնի վարիչ Ֆ.Վ.Մովսիսյան /Ա.Ա.Հ/

____

Արձանագրություն № 15

« 23 » մայիսի, 2024_ թ.

Պ/Բ-001- ՀԱՅՈՑ ՊԱՏՄՈՒԹՅՈՒՆ -1

Դասիչ, դասընթացի անվանում

ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՈՒՍՈՒՄՆԱՄԵԹՈԴԱԿԱՆ ՓԱԹԵԹ

Մասնագիտություն՝ ___ 011401.00.6 Մասնագիտական մանկավարժություն/ Պատմություն

/դասիչ, մասնագիտության լրիվ անվանումը/

Կրթական ծրագիր՝ ____011401.01.6 Պատմություն____

/դասիչ, կրթական ծրագրի լրիվ անվանումը/

Որակավորման աստիճան՝ ________բակալավր______________________

/բակալավր, մագիստրատուրա/

Ամբիոն՝ ______պատմության____________________

/ամբիոնի լրիվ անվանումը/

Ուսուցման ձևը՝ ___առկա /հեռակա/ ______________________

/առկա, հեռակա/

Կուրս/կիսամյակ հեռակա _առաջին, 2-րդ կիսամյակ_______

Դասախոս(ներ) ՝ ____Արթուր Մելիքյան __________________

/անուն, ազգանուն/

էլ. հասցե arthurmelikyan@rambler.ru

Վանաձոր- 2024թ.

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

1.	Դասընթացի դերը և տեղը կրթական ծրագրում	3
2.	Դասընթացի նպատակը և խնդիրները	3
3.	Դասընթացին մասնակցելու նախնական մուտքային գիտելիքները, կարողությունները և հմտությունները	4
4.	Դասընթացի կրթական վերջնարդյունքները	.
5.	Դասընթացի դերը կրթական ծրագրի շրջանավարտների գիտելիքների, կարողությունների և հմտությունների ձևավորման հարցում ըստ աշխատաշուկայի պահանջների	…
6.	Դասընթացի ծավալը, ուսումնական աշխատանքի տեսակները, արդյունքների ամփոփման ձևերը	..
7.	Ուսումնական աշխատանքները տեսակները	.
8.	Դասավանդման մեթոդներ	.
9.	Ուսումնառության մեթոդները	.
10.	Դասընթացի համառոտ բովանդակությունը, ուսումնական աշխատանքի ծավալը	..
11.	Ուսումնամեթոդական գրականության ապահովման քարտ	
12.	Դասընթացի ուսումնամեթոդական քարտ	..
12.1	Դասախոսությունների ուսումնամեթոդական քարտ	.
12.2	Գործնական աշխատանքների /սեմինար պարապմունքների ուսումնամեթոդական քարտ	..
12.3	Լաբորատոր աշխատանքների ուսումնամեթոդական քարտ	.
12.4	Ինքնուրույն աշխատանքների ուսումնամեթոդական քարտ	.
13.	Դասընթացի նյութատեխնիկական միջոցների ապահովում	.
14.	Գնահատում	
14.1	Ուսանողների գիտելիքների ստուգում	.
14.2	Հարցաշար	.
14.3	Գնահատման չափանիշներ	.
15.	Դասընթացի համառոտ նկարագրիչ	.

ԲԱՑԱՏՐԱԳԻՐ

1. Դասընթացի դերը և տեղը կրթական ծրագրում[1].

«Հայոց պատմություն 1» դասընթացը կարևորվում է պատմագիտության բնագավառում մասնագետների պատրաստման գործընթացում, ներառված է Պատմություն կրթական ծրագրի ուսումնական պլանի «Հատուկ մասնագիտական» կրթամասում: «Հայոց պատմություն 1» առարկայի ուսումնամեթոդական փաթեթը կազմված է բակալավրի հիմնական կրթական ծրագրով, ՎՊՀ – ում բարձրագույն մասնագիտական կրթության պետական չափորոշիչներով կազմված ուսումնական պլաններին համապատասխան: «Հայոց պատմություն-1» առարկայի ուսումնամեթոդական փաթեթը նպատակաուղղված է բակալավրական կրթության կազմակերպման, դասավանդման որակի բարձրացմանը, ուսումնական գործընթացը ուսումնամեթոդական նյութերով, նորարարական մեթոդներով ապահովմանը: «Հայոց պատմություն-1» -ով նախատեսվող ուսումնական նյութն ընդգրկում է Հայկական լեռնաշխարհում հնագույն պետականությունների առաջացումից մինչև Արտաշեսյան արքայատան մարումը՝ Ք.ա. 3-րդ հազարամյակից մինչև Ք.հ. 1 թ.:

2. Դասընթացի նպատակը և խնդիրները.

2.1.Դասընթացի նպատակն է.

- Բազմակողմանի պատկերացումներ տալ Հայ ժողովրդի ձևավորման, նրա բազմադարյան պատմության հնագույն և հին դարաշրջանների քաղաքական, հասարակական-տնտեսական և մշակութային զարգացման ինքնատիպ ընթացքի, հարևան երկրների ու ժողովուրդների հետ նրա բազմաբնույթ փոխհարաբերությունների մասին:
- Տեսական գիտելիքներ տալ Հայկական լեռնաշխարհում ձևավորված հնագույն պետական կազմավորումների քաղաքական պատմության, նրանց ժառանգական կապի, կառավարման համակարգերի մասին:
- Համակարգված պատկերացում տալ Պատմական Հայաստանի հնագույն և հին դարաժրջանների հասարակական կյանքի՝ էթնոքաղաքական տեղաշարժերի, հասարակության էթնիկ, ենթաէթնիկ և դասային կազմի, տարբեր դարաշրջաններում դրսևորված սոցիո-մշակութային գործընթացների մասին:
- Ձևավորել Հայոց պատմական ընձեռնած տվյալները համակարգելու, տեսական վերլուծության ենթարկելու, սեփական դիրքորոշումը փաստարկելու և ինքնուրույն հետևություններ անելու կարողություն:

2.2.Դասընթացի խնդիրներն են.

---

[1] Ներկայացվում է դասընթացի կարևորությունը տվյալ կրթական ծրագրի խնդիրների լուծման հարցում և տեղը ուսումնական պլանում ըստ կրթաբլոկների

- Սովորեցնել Հայոց պատմության հնագույն և հին շրջանների տեսական հիմքերը:
- Բացատրել Պատմական Հայաստանի տարածքում պետական կազմավորումների ձևավորման, զարգացման և անկման օրինաչափությունները:
- Ձևավորել հայագիտական նյութի հետ աշխատելու և ձեռք բերված ինֆորմացիայի տարբեր ձևերը օգտագործելու, տեղեկատվության հավաքման, պահպանման և մշակման ունակություն, տեղեկույթը կառավարելու, իր դիրքորոշումը փաստարկելու և ինքնուրույն հետևություններ անելու կարողություններ,
- Ամրապնդել ուսանողների կողմից ձեռքբերված տեսական գիտելիքները գործնական իրավիճակային խնդիրներով:

3. Դասընթացին մասնակցելու նախնական մուտքային գիտելիքները, կարողությունները և հմտությունները

«Հայոց պատմություն 1» դասընթացին մասնակցելու կարևոր նախապայման է ուսանողների գիտելիքների և հմտությունների առկայությունը «Պատմություն» մասնագիտության բակալավրի կրթական ծրագրում ուսուցանվող «Հնագիտություն», «Հին Արևելքի պատմություն» դասընթացներից:

4. Դասընթացը ձևավորում է հետևյալ կրթական վերջնարդյունք(ներ)ը[2] և /կամ կոմպետենցիաները.

«Հայոց պատմություն-1» դասընթացի ուսումնասիրման արդյունքում ուսանողի ակնկալվող վերջնարդյունքներն են.

1. իմանա Հայաստանի պատմական աշխարհագրության տեսական հիմունքները,
2. իմանա Հայոց պատմության ուսումնասիրման մեթոդական հիմքերը,
3. կարողանա ձեռք բերած տեսական գիտելիքները կիրառել գործնականում՝ պատմական իրողությունները հասկանալու, փաստերն ու երևույթները համեմատելու, պատմական տարբեր դարաշրջաններում գոյություն ունեցած վարչա-քաղաքական միավորների զարգացման փուլերն ու դրանց օրինաչափությունները համադրելու և համակողմանի գնահատելու, վերլուծելու, դիրքորոշումներ ձևակերպելու համար,
4. կարողանա համադրել հնագույն և հին դարաշրջանների Հայոց պետականությունների վարչաքաղաքական փորձ, վեր հանել դրանց ժառանգորդության և մշակութային ընդհանրության հարատևման պատճառներն ու առանձնահատկությունները,

---
[2] http://www.vsu.am/karg/ararkayakan-nkaragir-17.pdf
Լրացվում է «Առարկայի նկարագրի մշակման ռազմավարության» կոմպետենցիաների ցանկին համապատասխան:

5. կարողանա համակարգել Հայոց պատմության վերաբերյալ բազմաբնույթ գիտելիքները, դրանք ենթարկել տեսական վերլուծության, փաստարկել սեփական դիրքորոշումը և կատարել ինքնուրույն հետևություններ,
6. կարողանա վերլուծել օտար տիրապետությունների ընթացքում Հայաստանի վարչական համակարգերի վերափոխությունների ընթացքը, ժողովրդագրական պատկերի փոփոխությունները,
7. կարողանա ձևավորել դիրքորոշումներ հնագույն և հին շրջանի Հայոց պատմության հիմնախնդիրների նկատմամբ և կատարել դրանց հետազոտություն:

Դասընթացի ուսումնասիրման արդյունքում ուսանողը ձեռք կբերի հետևյալ կոմպետենցիաները.

<u>Ա)Ընդհանրական կոմպետենցիաներ</u>

Գործիքային կոմպետենցիաներ (ԳԿ)՝
<u>ԳԿ1</u> վերլուծելու և սինթեզելու ունակություն,
<u>ԳԿ4</u> մասնագիտական ոլորտի գիտելիքների հիմունքներ,
<u>ԳԿ9</u> խնդիրների լուծում,
<u>ԳԿ10</u> որոշումների ընդունում:
Համակարգային կոմպետենցիաներ (ՀԳԿ)՝
<u>ՀԳԿ1</u> գիտելիքները գործնականում կիրառելու կարողություն,
<u>ՀԳԿ2</u> հետազոտություններ կատարելու ունակություններ,
<u>ՀԳԿ3</u> սովորելու ունակություն,
<u>ՀԳԿ8</u> ինքնուրույն աշխատելու ունակություն,
<u>Բ)Առարկայական (մասնագիտական) կոմպետենցիաներ (ԱԿ)</u>
<u>ԱԿ2</u> հստակ հաղորդել ստացված հենքային գիտելիքները,
<u>ԱԿ4</u> ցուցաբերել առարկայի ընդհանուր կառուցվածքի և առանձին մասերի միջև կապերի իմացություն,
<u>ԱԿ6</u> կիրառել տվյալ առարկային բնորոշ մեթոդները,
<u>ԱԿ11</u> տիրապետեն ինքնուրույն հետազոտության մեթոդներին և կարողանան մեկնաբանել հետազոտության արդյունքները,
<u>ԱԿ14</u> տիրապետեն տվյալ մասնագիտական մակարդակում պահանջվող կոմպետենցիաներին:

5. Դասընթացի դերը կրթական ծրագրի շրջանավարտների գիտելիքների, կարողությունների և հմտությունների ձևավորման հարցում ըստ աշխատաշուկայի պահանջների[3].

«Հայոց պատմություն 1» դասընթացից ձեռք բերված գիտելիքներն և հմտությունները շրջանավարտը կարող է կիրառել պատմաբանի, պատմության ուսուցչի մասնագիտական գործունեության ընթացքում, էքսկուրսավարի աշխատանքում, նաև ասպիրանտուրայում կրթությունը շարունակելու և գիտական հետազոտություններ կատարելու նպատակով:

[3] Նշվում է, թե տվյալ դասընթացի յուրացման, ամփոփման արդյունքում ձեռքբերված գիտելիքները, հմտությունները և կարողությունները աշխատաշուկայի որ բնագավառներում և ոլորտներում կարող է շրջանավարտը կիրառել

6. **Դասընթացի ծավալը, ուսումնական աշխատանքի տեսակները, արդյունքների ամփոփման ձևերը**

Չափանիշ	Առկա ուսուցման համակարգ	Հեռակա ուսուցման համակարգ
Դասընթացի ընդհանուր աշխատատարություն (կրեդիտ /ընդհանուր ժամաքանակ)		5 կրեդիտ/ 160 ժամ

Աշխատանքի տեսակը	ժամաքանակ	ժամաքանակ
Դասախոսություն		12
Գործնական աշխատանք		
Սեմինար պարապմունք		8
Լաբորատոր աշխատանք		
Ինքնուրույն աշխատանք		
Ընդամենը		150
Ստուգման ձևը՝ քննություն		

7. <u>Ուսումնական աշխատանքների տեսակները</u>[4] .
- **Դասախոսությունը** դասախոսի կողմից դասընթացի ծրագրի շրջանակներում գիտական-տեղեկատվական թեմայի վերաբերյալ տրամաբանորեն կառուցված, հետևողական ու պարզ խոսքի շարադրանքն է, որի նպատակն է ուսանողին տալ համապարփակ գիտելիքներ: Դասախոսը վերլուծում, մեկնաբանում է թեմայի առավել կարևոր, դժվար ընկալելի, հանգուցային հարցերը: Դասախոսությունը ուսանողի առջև ուրվագծվող գիտական մի ճանապարհ է, որը նա կարող է միայն անցնել գիտական գրականության ընթերցանության, ուսումնական բնույթի այլ պարապմունքների և ինքնուրույն կատարած աշխատանքների շնորհիվ: Դասախոսը պետք է խթանի ուսանողի ակտիվ իմացաբանական գործունեությունը, նպաստի նրանց ստեղծագործական մտածողության ձևավորմանը: Ուսանողը նույնպես պետք է լինի դասախոսության ակտիվ մասնակից: Ուսանողը դասախոսությանը ներկայանալուց առաջ պետք է ծանոթացած լինի տվյալ դասին ներկայացվող թեմային, որպեզի կարողանա մասնակցել ուսումնական գործընթացին:
- **Գործնական աշխատանքների** ժամանակ ուսանողը կատարում է լսարանային աշխատանք՝ դասախոսի անմիջական ղեկավարման ներքո: Գործնական պարապմունքները անցկացվում են գործնական խնդիրների լուծման, առաջադրանքների իրականացման, թեստերի, իրավիճակային վերլուծությունների, գործարար խաղերի, խմբային աշխատանքների, տնային առաջադրանքների,

[4] Թողել այն տեսակը, որը տվյալ դասընթացի դասավանդման համար նախատեսված է: Դասավանդողը կարող է նկարագրությունը փոխել կամ լրացումներ կատարել:

ուղեղային գրոհների, ինտերակտիվ ուսուցման միջոցով՝ տեսական գիտելիքները կիրառելու, գործնական ունակությունների և հմտությունների ձեռքբերման և ամրապնդման նպատակով: Դասախոսն առաջադրում է գործնական պարապմունքների թեման, նպատակը, խնդիրները, այն հարցերը, որոնք պետք է լուծել գործնական պարապմունքի ընթացքում, գործնական պարապմունքի անցկացման մեթոդները և պատասխանում է ուսանողների տված հարցերին:

- **Սեմինար պարապմունքները** խմբային պարապմունքների հիմնական տեսակներից է, որի ընթացքում ուսանողը սովորում է բանավոր շարադրել նյութը, պաշտպանել իր տեսակետները և եզրահանգումները: Սեմինարի ընթացքում ուսանողները քննարկում, պատասխանում են թեման, զեկույցները և ռեֆերատները, որոնք հանձնարարել է դասախոսը:
  Սեմինարին պատրաստվելու համար անհրաժեշտ է ուսումնասիրել հիմնական և լրացուցիչ գրականություն տվյալ թեմայով: Գրականության ուսումնասիրությունից և համառոտագրումից հետո պետք է կազմել պլան՝ բանավոր պատասխանի համար, ապա մտածել ելույթի բովանդակությանհարցադրումների և պատասխանների մասին:

- **Լաբորատոր աշխատանքները** նպաստում են տեսական նյութի առավել լավ յուրացմանը և ամրապնդմանը: Լաբորատոր աշխատանքները նպատակ ունեն ամրապնդելու ուսումնասիրվող թեմաների տեսական դրույթները, ուսանողներին ուսուցանելու փորձարարական հետազոտությունների մեթոդները, հաղորդելու ինքնուրույն վերլուծության, տվյալների ամփոփման, լաբորատոր սարքավորումների, համակարգիչների, սարքերի, էլեկտրոնային ծրագրերի հետ աշխատելու փորձ և հմտություններ: Լաբորատոր աշխատանքն անցկացման համար ուսանողը պարտավոր է ուսումնասիրել թեմային վերաբերող տեսական նյութը (դասախոսուոթյուն, համապատասխան գրականություն) և փորձի, հետազոտության մեթոդոլոգիան:
  Դասախոսի հսկողությամբ ուսանողը իրականացնում է փորձը, հետազոտությունը, գրանցում է արդյունքները և կատարում (գրանցում) համապատասխան եզրակացություն
- **Ինքնուրույն աշխատանքը** ուսանողների ուսումնական, գիտահետազոտական աշխատանքն է, որն իրականացվում է դասախոսի առաջադրանքով և մեթոդական ղեկավարությամբ, բայց առանց նրա անմիջական ղեկավարության:
  Ինքնուրույն աշխատանքի տեսակներն են[5]՝
    - <u>Ռեֆերատ</u> – ուսանողների ինքնուրույն գրավոր, որտեղ ուսանողը շարադրում է որևէ հարցի կամ թեմայի էությունը՝ հենվելով գրական աղբյուրների վրա (դասագրքեր, ձեռնարկներ և այլն):
    - <u>Գործարար խաղեր</u> – պայմանական իրավիճակներում սոցիալ-տնտեսական համակարգերի և մարդկանց մասնագիտական գործունեության կառավարման գործընթացների նմանակեղծային մոդելավորում՝ առաջացող հիմնախնդիրների ուսումնասիրման և լուծման նպատակով:
    - <u>Էսսե</u> – արձակ ստեղծագործություն՝ քննադատության և լրագրության ժանրի որևէ խնդրի ազատ վերլուծություն:
    - <u>Կլոր սեղան</u> – ինքնուրույն աշխատանքի ձևին բնորոշ է թեմատիկ բանավեճի համադրումը խմբային աշխատանքի հետ:

---

[5] Թողել այն տեսակը, որը տվյալ դասընթացի դասավանդման համար նախատեսված է: Դասավանդողը կարող է նկարագրությունը փոխել կամ լրացումներ կատարել:

- <u>Կոնկրետ իրավիճակների վերլուծություն</u> – ուսանողների ակտիվ գործունեության կազմակերպման ամենաարդյունավետ և տարածված ձևերից մեկն է, որը զարգացնում է մասնագիտական և կեցությանը վերաբերող տարբեր հարցերի վերլուծության կարողությունը:
- <u>Նախագծերի մեթոդ</u> – ուսումնաճանաչողական, ստեղծագործական կամ խաղային համատեղ գործունեության տեսակ է, սովորող-գործընկերների միջև, որոնք ունեն ընդհանուր նպատակ և համաձայնեցված միջոցներ՝ ուղղված որևէ խնդրի լուծման կամ որոշակի արդյունքի ձևակերպման:
- <u>Հարցի նախապատրաստման մոդել</u> –կամավորության սկզբունքով ընտրված ուսանողն իր նախընտրած հակիրճ ձևով նախապատրաստում է տվյալ առարկայից քննության կամ ստուգարքի հարցերի իր պատասխանների փաթեթը: Քննությունից (ստուգարքից) 1 շաբաթ առաջ նա հանձնում է փաթեթը դասախոսին, որը ստուգում է այդ նյութերը և որոշում դրանց համապատասխանությունը տվյալ առարկայի բովանդակությանը:
- <u>Ինքնուրույն աշխատանք համացանցում</u> – նոր տեղեկատվական տեխնոլոգիաները կարող են օգտագործվել հետևյալ նպատակներով՝ համացանցում անհրաժեշտ տեղեկատվության որոնման համար, երկխոսություն համացանցում, թեմատիկ ցանցային էջերի օգտագործում:
- <u>Աշխատանքային տետր</u> – նախատեսված է ուսանողների ինքնուրույն աշխատանքների համար և թույլ է տալիս գնահատել ուսումնական նյութի յուրացման աստիճանն ուսանողների կողմից:
- <u>Զեկույց</u> – որևէ գիտական կամ հետազոտական թեմայի շուրջ կատարած եզրակացությունների, ստացած արդյունքների ներկայացում ուսանողի կողմից:
- <u>Հարցազրույց</u> – վերահսկողության միջոց, որը կազմակերպվում է որպես հատուկ զրույց դասավանդողի և ուսանողների միջև՝ կապված այնպիսի թեմայի հետ ինչպիսին կարգապահությունն է, և նախատեսված է հստակեցնել ուսանողների գիտելիքների շրջանակը կոնկրետ թեմայի, հարցի վերաբերյալ:

8. Դասավանդման մեթոդներն են՝[6] հիմնահարցային դասախոսություն, դասախոսություն-երկխոսություն, դասախոսություն-քննարկում, *թեմատիկ սեմինար*, սեմինար-բանավեճ, գործնական աշխատանք՝ անհատական աշխատանք, գործնական աշխատանք՝ խմբային աշխատանք, ուսուցում գործողությամբ (action learning), իրավիճակային խնդիրների վերլուծություն, գործարար խաղեր և այլք:

9. Ուսումնառության մեթոդներն են[7]՝ մտքերի քարտեզագրում, թիմային քննարկում, իրադրությունների վերլուծություն, ալգորիթմների և հրահանգների կազմում, աղյուսակների և դասակարգման համեմատման և համակարգման սխեմաների կազմում, փորձի/հետազոտության արդյունքների վերաբերյալ եզրակացության ներկայացում….

[6] Ներկայացված են օրինակներ: Դասավանդողը կարող է նկարագրությունը փոխել կամ լրացումներ կատարել:
[7] Ներկայացված են օրինակներ: Դասավանդողը կարող է նկարագրությունը փոխել կամ լրացումներ կատարել:

10. Դասընթացի համառոտ բովանդակությունը, ուսումնական աշխատանքի ծավալը՝ ըստ բաժինների և թեմաների[8].

հ/հ	Թեմա (բաժին)	Ուսումնական աշխատանքի ժամաքանակն ըստ տեսակների				
		դասախոսություն	սեմինար պարապմունք	գործնական աշխատանք	լաբորատոր աշխատանք	Ինքնուրույն աշխատանք
1.	Հայկական լեռնաշխարհի պետական կազմավորումների ու Միջագետքի տերությունների հարաբերությունները Ք.ա. 3-րդ հազարամյակում	1				6
2.	Ռազմաքաղաքական փոխհարաբերությունները Հայասայի և Խեթական տերության միջև Ք.ա. 14-13-րդ դդ.	1				6
3.	Հայասայի պետական կարգը					6
4.	Փռյուգիական գործոնը հայ ժողովրդի ազգածագման մեջ					6
5.	Ուրուատրի-Նաիրի համադաշնությունը Ք.ա. 13-րդ դ. առաջին կեսին					6
6.	Ուրարտու պետության առաջացումն ու ընդարձակումը Ք.ա. 9-8-րդ դդ.	1				6
7.	Ուրարտական պետության թուլացումն ու անկումը	1				6
8.	Հայ ժողովրդի էթնոգենեզիսի մեջ մելիդ-թաբալյան գործոնի դերը: Մելիդ-Թեգարաման Ք.ա. 12-8-րդ դդ.	1				6
9.	Ուրարտուի պետական և հասարակական կարգերը		1			6
10.	Ուրարտուի մշակույթը		1			6
11.	Հայկազունի հարստության հաստատումը Հայաստանում և հայ-մարական	1				6

[8] Նման է օրացուցային պլանին

	փոխհարաբերությունները Ք.ա. 7-6-րդ դդ.					
12.	Հայաստանն Աքեմենյանների տիրապետության ներքո	1				6
13.	Մեծ Հայքի և Փոքր Հայքի թագավորությունները Ք.ա. 331 թ. մինչև Ք.ա. 3-րդ դ. վերջերը	1				6
14.	Ծոփք-Կոմմագենյան միացյալ թագավորությունը	1				6
15.	Մեծ Հայքի թագավորությունը Ք.ա. 4-րդ դ.	1				6
16.	Հայկական թագավորություններն ու Սելևկյան տերությունը Ք.ա. 3-2-րդ դդ սկզբներին	1				6
17.	Մեծ Հայքի թագավորությունը Արտաշես 1-ի ու նրա անմիջական հաջորդների օրոք	1				6
18.	Մեծ Հայքի քաղաքական վերելք Տիգրան 2-րդի օրոք. Հայոց աշխարհակալությունը		2			6
19.	Հայ-Հռոմեական հարաբերությունները Ք.ա. 1-ին դ. սկզբներից մինչև Ք.ա. 66 թ					6
20.	Հայ-հռոմեական և հայ-պարթևական հարաբերությունները Ք.ա. 1-ին դ. երկրորդ կեսին					6
21.	Հելլենիստական դարաշրջանի Հայաստանի պետական կարգն ու կառավարման համակարգը		2			6
22.	Հելլենիստական դարաշրջանի Հայաստանի մշակույթը		2			6
	ԸՆԴԱՄԵՆԸ	16	8			156

11. Ուսումնամեթոդական գրականության ապահովման քարտ

հ/հ	Անվանումը/հեղինակ	Հրատարակության տարի
Պարտադիր գրականություն (ՊԳ)		
1.	Մովսիսյան Ա., Հայաստանը Մ.թ.ա. Երրորդ հազարամյակում	Երևան, 2005
2.	Մովսիսյան Ա., Սրբազան լեռնաշխարհը: Հայաստանը Առաջավոր Ասիայի հնագույն հոգևոր ընկալումներում, 2–րդ հրտ.,	Երևան, 2004,
3.	Քոսյան Ա., Ղազարյան Ռ. և ուր. , Մ.թ.ա. XV դ. խեթական սեպագրական աղբյուրները Հայկական լեռնաշխարհի մասին,	Երևան, 2018
4.	Քոսյան Ա., Մ.թ.ա. XIV դարի խեթա-հայասական միջպետական պայմանագրերը,	Երևան, 2016
5.	Ղազարյան Ռ., Մուրսիլի II-ի «Տասնամյա» տարեգրությունը	Երևան, 2013
6.	Ղազարյան Ռ., Հայասա. Քաղաքական և մշակութային պատմությունը	Երևան, 2009
7.	Խաչատրյան Վ., Հայկական տեղանունները սեպագիր աղբյուրներում	Երևան, 2012
8.	Խաչատրյան Վ., Հայկական հնագույն տեղանունները	Երևան, 2018
9.	Г. Меликишвили, Урартские клинообразные надписи, Москва, 1960	Москва 1960
10.	Գրեկյան Ե. Հ., Բիայնիլի Ուրարտու Պետություն և հասարակություն, Երևան, 2016	Երևան, 2016
11.	Ցականյան Ռ. Ա., Զանգվածային վերաբնակեցումների քաղաքականությունը Ասորեստանում և Վանի Թագավորությունում (Ք.Ա. VIII-VII դդ.),ՄՄԱԵԺ, Հ. 29,	Երևան, 2014
12.	Ցականյան Ռ. Ա., Էթնոքաղաքական տեղաշարժերը Մերձավոր Արեւելքում և Հայկական լեռնաշխարհում մ.թ.ա. VII-VI դդ.,	Երևան, 2018
13.	Խաչատրյան Վ., Հայոց հին պատմության հարցեր (Ակնարկներ հայոց հին պատմության)	Երևան, 2010
14.	Խորիկյան Հ., Հայաստանը և Այսրկովկասը Աքեմենյան Պարսկաստանի վարչական բաժանումներում /պատմաաշխարհագրական ուսումնասիրություն/	Երևան, 2014
15.	Հայկազունիներ, խմբագր. Վ. Բարխուդարյանի	Երևան, 2013
16.	Կրկյաշարյան Ս. Մ., Հին Հայաստանի պետական կառուցվածքը (Մ.թ.ա VI-մ.թ. IV դդ.)	Երևան, 2005
17.	Մանանդյան Հ., Քննական տեսություն հայ ժողովրդի պատմության, հ. Ա	Երևան, 1977
18.	Տիրացյան Գ., Երվանդյան Հայաստանի տարածքը (մ.թ.ա. VI- մ.թ.ա. III դ. վերջը), տե'ս Հայկազունիներ, էջ 463 – 482 :	Երևան, 2013,

19.	Էլչիբեկյան Ժ. Գ., Հայաստանը և Սելևկյանները,	Երևան 1979:
20.	Մարգարյան Ե., Հելլենիստական դարաշրջանի Կոմմագենեի և Ծոփքի պատմությունից, Լրաբեր հասարական գիտությունննտրի, թիվ 1, 2009, էջ 20 - 32:	Երևան 2009
21.	Երեմյան Ս. Հայաստանն ըստ «Աշխարհացոյցի»,	Երևան, 1963
22.	Հարությունյան Բ., Մեծ Հայքի վարչա-քաղաքական բաժանման համակարգն ըստ «Աշխարհացոյցի»,	Երևան, 2001
23.	Ադոնց Ն., Հայաստանի պատմություն	Երևան, 1972
24.	Հարությունյան Բ., Հայաստանի, հայ-իրանական հարաբերությունների և Առաջավոր Ասիայի հնագույն պատմության մի քանի խնդիրների շուրջ Մ.թ.ա. VII-VI դդ..	Երևան, 1998
25.	Տիգրան Մեծ, խմբագ. Է. Լ. Դանիելյան	Երևան, 2011
26.	Ստեփանյան Ա., Պատմության կերպափոխությունները Մեծ Հայքում, գիրք Ա	Երևան, 2012
27.	Մանասերյան Ռ., Հայաստանը Արտավազդից մինչև Տրդատ Մեծ	Երևան, 1997
28.	Marciak M., Sophene, Gordyene, and Adiabene Three Regna Minora of Northern Mesopotamia Between East and West, Impact of Empire, Vol. 26,	Leiden, Boston 2017
29.	Biainili-Urartu, The Proceedings of the Symposium held in Munich 12-14 October 2007 Tagungsbericht des Münchner Symposiums 12.-14. Oktober 2007, Edited by S. KROLL, C. GRUBER, U. HELLWAG, M. ROAF & P. ZIMANSKY	Peeters, 2012
30.	Petrosyan A., Problems of Armenian Prehistory: Myut, Language, History	Yerevan, 2015
31.	Քոսյան Ա., Ինտեգրացիոն գործընթացները եփրատյան կոնտակտային գոտում մ.թ.ա. 2-1-ին հազարամյակներում, Տես Արևելագիտությունը Հայաստանում, հատ. 3-րդ, էջ 200-2012	Երևան, 2017
32.	Քոսյան Ա. Տուն Թորգոմայ	Երևան, 1998
33.	Մանասերյան Ռ., Տիգրան Մեծ. Հայաստանի պայքարը Հռոմի և Պարթևստանի դեմ	Երևան, 1987
34.	Քոսյան Ա., Մ.թ.ա.XII դարի մերձավորարևելյան ճգնաժամը և Հայկական լեռնաշխարհը.	Երևան, 1999
35.	Ներսեսեան Ե., Ծոփքի հայ թագաւորութեան դրամները (Շուրջ 260-էն- 70 թթ), Arm. Num. Soc.	
36.	Սարգսյան Գ., Հին Հայաստանի սոցիալ-տնտեսական զարգացման ուղիների մասին,	Երևան 1962
	Լրացուցիչ գրականություն(ԼԳ)	
1.	Հայ ժողովրդի պատմություն ՀՍՍՀ ԳԱ հրատ., հ. 1	Երևան, 1971
2.	Սարգսյան Գ., Հելլենիստական դարաշրջանի Հայաստանն ու Մովսես Խորենացին,	Երևան, 1966
3.	Հակոբյան Թ., Հայաստանի պատմական աշխարհագրություն,	Երևան, 1968

4.	Ղափանցյան Գ. Ա., Ուրարտուի պատմություն,	Երևան, 1940
5.	Առաքելյան Բ., Ուրարտուն և հայ ժողովրդի կազմավորումը. Ուրարտու-Հայաստան	Երևան, 1988
6.	Дибвоийз Н. К., Политиеская история Парфии	Санкт-Петербург, 2008
7.	Քսենոփոն, Անաբասիս	Երևան, 1970
8.	Արրիանոս, Ալեքսանդրի արշավանքը	Երևան, 1987
9.	Тит Ливий, История Рима от основания города, том 1-3,	М., 1989-1991
10.	Плутарх, Избранные жизнеописания, том 1-2	М., 1990
	Համացանցային տեղեկատվական պաշարներ (ՀՏՊ)/ Էլեկտրոնային աղբյուրներ (ԷԱ)	

14 Դասընթացի ուսումնամեթոդական քարտ

11.1. Դասախոսությունների ուսումնամեթոդական քարտ

հ/հ	*Թեմա*	Ուսումնասիրվող հարցեր	*Ժամաքանակ*	Գրականություն[9]
1.	**Հայկական լեռնաշխարհի պետական կազմավորումների և Միջագետքի տերությունների հարաբերությունները Ք.ա. 3-րդ հազարամյակում**	Հայկական լեռնաշխարհը հնդեվրոպական նախահայրենիք: Կուր-արքսյան մշակութային ընդհանրությունն ու նրա հենքի վրա առաջացած Արատա պետականությունը: Հայկական լեռնաշխարհի պետական կազմավորումները Ք.ա. 3-րդ հազարամյակում: n	1	ՊԳ. 1,2 ԼԳ 1
2.	**Ռազմաքաղաքական փոխհարաբերությունները Հայասայի և Խեթական տերության միջև Ք.ա. 14-12-րդ դդ.**	Հայասա պետականության առաջացման և տարածքի խնդիրը, հայասա-խեթական հարաբերությունները Ք.ա. 14-12-րդ դդ:	1	ՀԳ. 3,4, 5, 6, 7, 8, 30, 34, ԼԳ 1

[9] Ըստ 12-րդ կետում նշված ցանկի, օր.՝ ՊԳ 1, ԼԳ 2 և այլն

3.	**Ուրարտու պետության առաջացումն ու ընդարձակումը Ք.ա. 9-8-րդ դդ.**	Ուրարտական պետության կազմավորումն ու ընդարձակումը: Նրա վերածելը աշխարհակալ տերության: Ուրարտու-ասորեստանյան ռազմաքաղաքական հարաբերությունների ընթացքը Ք.ա. 9-8-րդ դդ.	1	ՊԳ 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 23, 30, ԼԳ 3, 4, 5
4.	**Ուրարտական պետության թուլացումն ու անկումը**	Ուրարտուի պարտությունը Ասորեստանի հետ հակամարտությունում, արտաքին գործոնների ազդեցությունը նրա հետագա թուլացման գործում: Ուրարտա-ասորեստանյան և ուրարտա-թաբալյան հարաբերությունները Ք.ա. 7-րդ դ. Ուրարտուի անկման տեսությունները	1	ՊԳ 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 23, 30, ԼԳ 1, 3, 4, 5
5.	**Հայ ժողովրդի էթնոգենեզիսի մեջ մելիդ-թաբալյան գործոնի դերը: Մելիդ-Թեգարաման Ք.ա. 12-8-րդ դդ.**	Հայաստանը նախարարապետության դարաշրջանում: Թաբալյան ռազմաքաղաքական գործոնի ձևավորումը, նրա էթնիկ բովանդակությունը, թաբալա-ասորեստանյան հարաբերությունները Ք.ա. 9-8-րդ դդ: Թաբալի ընդարձակումը դեպի մերձեփրատյան շրջան:	1	ՊԳ 11, 12, 31, 32, 34
6.	**Հայկազունի հարստության հաստատումը Հայաստանում և հայ-մարական փոխհարաբերությունները Ք.ա. 7-6-րդ դդ.**	Թաբալի ներթափանցումը Հայկական լեռնաշխարհի հարավ-արևմտյան շրջաններ և հայկական իշխանության հաստատումը: Հայկազունիների մասնակցությունը Ք.ա. 7-րդ դ. վերջերին Ասորեստանի անկման գործընթացին, հայ-մարական հարաբերությունները Ք.ա. 7-6-րդ դդ. և Հայկազունիների իշխանության տարածումը Հայկական լեռնաշխարհում:	1	ՊԳ 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 24, 34, ԼԳ 1
7.	**Հայաստանն Աքեմենյանների տիրապետության ներքո**	Հայաստանում Աքեմենյան տիրապետության հաստատումը, հայերի Ք.ա. 521 թ. հակադարեհյան ելույթը, Հայաստանի վերածումը 13-րդ սատրապության, նրա սահմանները, կառավարման համակարգը, տնտեսական դրությունը:	1	ՊԳ 12, 14, 24, ԼԳ 1, 3
8.	**Մեծ Հայքի և Փոքր Հայքի թագավորությունները Ք.ա. 331 թ. մինչև Ք.ա. 3-րդ դ. վերջերը**	Մեծ Հայքի և Փոքր Հայքի թագավորությունների ձևավորումը, նրանց տարածքը, կառավարման համակարգը, հարաբերությունները հարևան հելլենիստական երկրների հետ	1	ՊԳ 15, 16, 17, 18, 19, 20, 25, 28, ԼԳ 1, 2, 3
9.	**Ծոփք-Կոմմագենյան միացյալ թագավորությունը**	Ծոփք-Կոմմագենեի միացյալ թագավորության առաջացման պատճառները, նրա տարածքը, բնակչությունը, հարաբերությունները Սելևկյան տերության հետ,	1	ՊԳ 15, 16, 17, 18, 19, 20, 28, ԼԳ 1, 2, 3

		մշակութային կյանքը, քաղաքաշինությունը		
10.	**Մեծ Հայքի թագավորությունը Ք.ա. 4-րդ դ. վերջին 3-րդ դ. առաջին քառորդին**	Մեծ Հայքի թագավորության ժամանակավոր հպատակեցումը Սելևկյանների կողմից, Երվանունիների արքայատան հակասելևկյան քաղաքականության հաջողությունը Ք.ա. 3-րդ դ. առաջին քառորդին	1	ՊԳ 15, 16, 17, 18, 19, 20, 28, ԼԳ 1, 2, 3
11.	**Հայկական թագավորություններն ու Սելևկյան տերությունը Ք.ա. 3-դ. երկրորդ կեսից մինչև 2-րդ դդ սկզբները**	Հայկական թագավորությունների և Սելևկյան տերության հարաբերությունները Ք.ա. 3-րդ դ երկրորդ կեսին, Փոքր Հայքի, Կոմմագենեի, Մեծ Հայքի ու Ծոփքի ժամանակավոր հպատակեցումը Անտիոքոս 3-րդի կողմից	1	ՊԳ 15, 16, 17, 18, 19, 20, 28, ԼԳ 1, 2, 3
12.	**Մեծ Հայքի թագավորությունը Արտաշես 1-ի ու նրա անմիջական հաջորդների օրոք**	Ք.ա. 190 թ. Մագնեսիայի ճակատամարտն ու հայկական թագավորությունների անկախության վերականգնումը: Արտաշեսյան արքայատոհմի հաստատումը Մեծ Հայքում, Արտաշես 1-ի միավորիչ գործունեությունն ու ներքին բարեփոխումները: Մեծ Հայքը Արտաշես 1-ի անմիջական հաջորդների օրոք:	1	ՊԳ 15, 16, 17, 18, 19, 20, 25, 26, 28, ԼԳ 1, 2, 3
15.	**ԸՆԴԱՄԵՆԸ**		12	

15.2 Գործնական աշխատանքների /սեմինար պարապմունքների ուսումնամեթոդական քարտ

հ/հ	*Թեմա*	Ուսումնասիրվող հարցեր	*Ժամաքանակ*	Ստուգման ձևը	Գրականություն[10]
1.	**Ուրարտուի պետական և հասարակական կարգերը**	Ուրարտական պետության պետական կառուցվածքը, արքայական շխանությունը, արքունիքը, երկրային իշանությունները, դաշնային բնույթի վերացումը և պետության կենտրոնացումը, մարզային իշխանությունները, Ուրարտուի բանակի կառուցվածքն ու ղեկավարումը	1	Բանավոր հարցում և թեստային աշխ.	ՀԳ. 9, 10, 11, 12, 29, ԼԳ 1, 4, 5
2.	**Ուրարտուի մշակույթը**	Ուրարտական մշակույթի բնույթը, կրոնը, արվեստը, ճարտարապետությունը, քանդակագործությունը, գրության համակարգը	1	Բանավոր հարցում և թեստային աշխ.	ՊԳ 9, 10, 13, 29, 30, ԼԳ 1, 4, 5
3.	**Մեծ Հայքի քաղաքական վերելք Տիգրան 2-րդի օրոք. Հայոց աշխարհակալությունը**	Տիգրան 2-րդի գահակալությունը: Ծոփքի վերամիավորումը, Կորդուքի, Վիրքի, Աղվանքի հպատակեցումը, Տիգրանի դաշինքը Միհրդատ 6-րդի հետ: Տիգրանի պատերազմը Պարթևստանի դեմ և նրա տերության ընդարձակումը, Տիգրանը և Սելևկյանները: Տիգրան 2-ի տերության սահմանները, կառավարման համակարգը, բնակչությունը, Տիգրանակերտ մայրաքաղաքի կառուցումը:	2	Բանավոր հարցում և թեստային աշխ.	ՊԳ. 16, 17, 19, 25, 26, 33, ԼԳ. 1, 2, 3
4.	**Հելլենիստական դարաշրջանի Հայաստանի պետական կարգն ու կառավարման համակարգը**	Հայկական պետությունների պետական կառուցվածքը, արքայական շխանությունը, քաղաքական կրոնը, արքունիքը, կառավարման համակարգը, տոհմիկ և ծառայող ազնվականությունը, բանակի կառուցվածքն ու ղեկավարումը	2	Բանավոր հարցում և թեստային աշխ.	ՊԳ. 15, 16, 17, 19, 20, 25, 26, 27, 35, 36, ԼԳ 1, 2
5.	**Հելլենիստական դարաշրջանի Հայաստանի մշակույթը**	Հայաստանի հելլենիստական մշակույթի ձևավորման նախադրյալները, բնույթը, զարգացման հիմնական փուլերը, կրոնական սինկրետիզմը, արվեստը, քաղաքաշինությունը, ճարտարապետությունը, քանդակագործությունը, դրամահատությունը,	2	Բանավոր հարցում և թեստային աշխ.	ՊԳ. 15, 16, 17, 19, 20, 25, 26, 27, 35, 36, ԼԳ 1, 2

[10] Ըստ 12-րդ կետում նշված ցանկի, օր.՝ ՊԳ 1, ԼԳ 2 և այլն

		գրության համակարգը			
6.	ԸՆԴԱՄԵՆԸ		8		

11.2. Ինքնուրույն աշխատանքների ուսումնամեթոդական քարտ

h/h	Ինքնուրույն աշխատանքի թեմաները	Աշխատանքի տեսակը[11]	Ներկայացման ժամկետները	Ստուգման ձևը	Գրականություն[12]
1.	Հայոց Ք.ա. 521 թ. հակադարեհյան ապստամբություն	Ռեֆերատ	Կիսամյակի վերջ	Գրավոր և բանավոր	ՊԳ 17 ԼԳ 1
2.	Հայաստանն ըստ Քսենոփոնի Անաբասիսի	Ռեֆերատ	Կիսամյակի վերջ	Գրավոր և բանավոր	ՊԳ 17, ԼԳ 1, 7
3.	Գավգամելայի ճակատամարտ	Ռեֆերատ	Կիսամյակի վերջ	Գրավոր և բանավոր	ՊԳ 17, ԼԳ 1, 8
4.	Մագնեսիայի ճակատամարտ	Ռեֆերատ	Կիսամյակի վերջ	Գրավոր և բանավոր	ՊԳ 17, 19, ԼԳ 1, 9
5.	Արտաշեսյան արքայատան տոհմաբանական աղյուսակ	Ռեֆերատ	Կիսամյակի վերջ	Գրավոր և բանավոր	ՀԳ 17, 24, 25, ԼԳ 1
6.	Ծոփքի արքայատան տոհմաբանական աղյուսակ	Ռեֆերատ	Կիսամյակի վերջ	Գրավոր և բանավոր	ՀԳ 15,17, 20, 28, 35, ԼԳ 1, 2
7.	Կոմմագենեի արքայատան տոհմաբանական աղյուսակ	Ռեֆերատ	Կիսամյակի վերջ	Գրավոր և բանավոր	ՀԳ 15,17, 20, 28, 35, ԼԳ 1, 2
8.	Տիգրանակերտի ճակատամարտը	Ռեֆերատ	Կիսամյակի վերջ	Գրավոր և բանավոր	ՀԳ 17, ԼԳ 1, 2, 10

[11] Տես 7-րդ կետի հինգերորդ պարբերությունը ռեֆերատ

[12] Ըստ 12-րդ կետում նշված ցանկի, օր.՝ ՊԳ 1, ԼԳ 2 և այլ ռեֆերատ և

12. Դասընթացի նյութատեխնիկական միջոցների ապահովում[13]

Ռեսուրսի անվանումը	Ռեսուրսի անվանումը, քանակը, նկարագրությունը (անհրաժեշտության դեպքում)
Լսարան (հատուկ կահավորմամբ)	Ինտերակտ. գրատ.
Նյութեր լաբորատոր աշխատանքների համար	
Սարքեր, սարքավորումներ	
Համակարգչային ծրագրեր	
Այլ	

[13] Նշվում են սարք-սարքավորումների, համակարգչային ծրագրերի նկարագրությունները և քանակը, որոնք անհրաժեշտ են տվյալ դասընթացի ուսումնական գործընթացը կազմակերպելու համար

13. Գնահատում

Համալսարանում գործում է բակալավրիատի, մագիստրատուրայի և ասպիրանտուրայի ուսանողների գիտելիքների պարբերական ստուգման և գնահատման բազմագործոնային համակարգ, որի կիրառկման հիմնական նպատակներն են՝

- կազմակերպել ուսումնառության համաչափ աշխատանքային գործընթաց, ապահովել գիտելիքների համակողմանի ստուգում, խթանել ուսանողի ինքնուրույն աշխատանքը,
- իրականացնել ինքնուրույն առաջադրանքների, ընթացիկ ստուգումների (ստուգարքներ և քննություններ), ուսումնական գործընթացի այլ բաղադրիչների հաշվառում հետադարձ կապի արդյունավետ մեխանիզմների ներմուծման միջոցով՝ ի նպաստ ուսումնառության գործընթացի բարելավման:

Համալսարանում գնահատման գործընթացը կանոնակարգվում է համաձայն գործող կարգի[14]:

13.1. Գիտելիքների ստուգման և գնահատման բաղադրիչներն են՝

- գործնական (սեմինար) և լաբորատոր աշխատանքների ընթացքում նրա ակտիվության և հմտությունների հաշվառում և գնահատում ընթացիկ ստուգումների միջոցով՝ առավելագույնը գումարային 40 միավոր,
- ինքնուրույն աշխատանքների (անհատական առաջադրանքներ) հաշվառում և գնահատում առավելագույնը գումարային 20 միավոր,
- դասընթացի ենթաբաժինների և ծրագրով նախատեսված այլ առաջադրանքների կատարման և յուրացման ընթացիկ ստուգում և գնահատում կիսամյակի ընթացքում (ընթացիկ քննություններ կամ ստուգարքներ)՝ առավելագույնը գումարային 40 միավոր,
- ստուգման արդյունքների ամփոփում գնահատման նշված բաղադրիչների արդյունքների հիման վրա և դասընթացի արդյունարար գնահատականի ձևավորում՝ առավելագույնը գումարային 100 միավոր:

13.2. Ուսանողների գիտելիքների ստուգում

Դասընթացն ամփոփվում է քննությամբ:

Քննությամբ ամփոփվող դասընթացն ավարտվում է կիսամյակի 2 քննության միջոցով և մյուս բաղադրիչների գնահատումների արդյունքներով:[15]

---

[14]«Վանաձորի Հ. Թումանյանի անվան պետական համալսարան» հիմնադրամի ուսանողների գիտելիքների ստուգման, գնահատման և հաշվառման կանոնակարգ» (ընդունված ՎՊՀ-ի գիտական խորհրդի կողմից 30.062022թ.),

[15] Կիրառվում է կամ առաջին, կամ երկրորդ պարբերությունն ըստ դասընթացի ամփոփման ձևի:

13.3. Հարցաշար (ըստ ծրագրի)

1. Կուր-արաքսյան մշակույթը
2. Շումերական էպոսի Արատտա երկրի տեղադրությունը
3. Մինչսարգոնյան Միջագետքը և Հայկական լեռնաշխարհը
4. Սարգոնյան Միջագետքը և Հայկական լեռնաշխարհը
5. Ուրի 3-րդ հարստությունը և Հայկական լեռնաշխարհը
6. Հայասայի պատմաաշխարհագրական դիրքը
7. Ռազմաքաղաքական փոխհարաբերությունները Հայասայի և Խեթական տերության միջև Ք.ա. 14-րդ դ.
8. Հայասա-Խաթթի հարաբերությունները խեթական արքա Սուպիլուլիումաս 1-ի օրոք
9. Խեթական արքա Մուրշիլ 2-րդը և Հայասան
10. Խեթա-հայասական հարաբերությունները Ք.ա. 13-րդ դ.
11. Հայասան և Խեթական տերության մայրամուտը
12. Հայասայի պետական կարգը
13. Փռյուգիական գործոնը հայ ժողովրդի ազգածագման մեջ
14. Ուրուատրի-Նաիրի համադաշնությունը Ք.ա. 13-րդ դ. առաջին կեսին
15. Ասորեստանի արքա Թուկուլտի –Նինուրտայի արշավանքը Նաիրի
16. Դայաենի-Դիաուխի-Տայքը Ք.ա. 12-9-րդ դդ.
17. Ուրարտու պետության առաջացումը
18. Ուրարտուն Իշպուինիի և Մենուայի օրոք
19. Դիաուխի-Ուրարտու հարաբերությունները Ք.ա. 8-րդ դ.
20. Ուրարտուն Արգիշթի 1-ի օրոք
21. Ուրարտուն Սարդուրի 2-րդի օրոք
22. Ուրարտուն Ռուսա 1-ի և Արգիշթի 2-րդի օրոք
23. Ուրարտուն Ռուսա 2-րդ Արգիշթիորդու օրոք
24. Հայ ժողովրդի էթնոգենեզիսի մեջ մելիդ-թաբալյան գործոնի դերը
25. Մելիդ-Թեգարաման Ք.ա. 12-8-րդ դդ.
26. Կիմմերները Առաջավոր Ասիայի քաղաքական հարաբերությունների համատեքստում
27. Ուրարտուի պետական և հասարակական կարգերը
28. Ուրարտուի մշակույթը
29. Ասորեստանի արքա Ասարհադոնի Մելիդի դեմ արշավանքը
30. Ուրարտական պետության թուլացումը Ք.ա. 670-ական թթ. վերջ 640-ական թթ.
31. Ուրարտական պետության անկումը. Ուրարտական պետության անկման «Ավանդական տեսություն»-ը
32. Ուրարտական պետության անկման «Տրոհման», «Աղետների» և «Ժառանգման» տեսությունները
33. Հայկազունի հարստության հաստատումը Հայաստանում
34. Հայ-մարական փոխհարաբերությունները Ք.ա. 7-6 դդ.
35. Աքեմենյան տիրապետության հաստատումը Հայաստանում և հայերի Ք.ա. 521թ. Ելույթը Դարեհ 1-ի իշխանության դեմ
36. Հայաստանը Աքեմենյան տերության 13-րդ սատրապություն
37. Հայաստանը ըստ Քսենոփոնի «Անաբասիսի»
38. Մեծ Հայքի թագավորությունը Ք.ա. 331 թ. Մինչև Ք.ա. 3-րդ դ. 60-ական թթ.
39. Ծոփք-Կոմմագենյան միացյալ թագավորությունը

40. Մեծ Հայքի թագավորությունը Երվանդ Վերջինի օրոք
41. Մեծ Հայքի, Ծոփքի, Փոքր Հայքի ու Կոմմագենեի նկատմամբ Սելևկյան տիրապետության հաստատումը
42. Հայկական երկրների ազատագրումը Սելևկյան տիրապետությունից
43. Արտաշես 1-նն ու Մեծ Հայքի սահմանների ընդարձակումը
44. Արտաշես 1-ի վարչական և հողային բարեփոխումը
45. Թագավորական իշխանությունն ու արքունիքը Արտաշես 1-ի և նրա մերձավոր հաջորդների օրոք
46. Մեծ Հայքի թագավորությունը Արտաշես 1-ի մերձավոր հաջորդների օրոք
47. Տիգրան 2-րդի գահակալությունը
48. Տիգրան 2-րդի արտաքին քաղաքականությունըյունը Ք.ա. 95-90 թթ.
49. Տիգրան 2-ի «Պարթևական» պատերազմը
50. Տիգրան 2-րդը և Սելևկյանները
51. Տիգրանակերտի հիմնումը
52. Հայ-Հռոմեական պատերազմի առաջին փուլը՝ Ք.ա. 69թ.-68 թ. Սեպտ.
53. Հայ-Հռոմեական պատերամի երկրորդ փուլը՝ Ք.ա. 68 թ. Սեպտ-66 թ սեպտ.
54. Արտաշատի հայ-հռոմեական հաշտության պայմանագիրը
55. Կրասոսի Պարթևական արշավանքն ու Հայաստանը
56. Անտոնիոսի Արևելյան արշավանքը և Հայաստանը
57. Անտոնիոսի արշավանքը Հայաստան
58. Արտաշես 2-րդը և Մեծ Հայքի անկախության վերականգնումը
59. Մեծ Հայքի Արտաշեսյան թագավորության թուլացումն ու անկումը

a. **Գնահատման չափանիշները**[16].

- Տեսական գիտելիքները
- Գործնական աշխատանքները
- Սեմինար պարապմունքները
- Լաբորատոր աշխատանքները:
- Ինքնուրույն աշխատանքը:

[16] Լրացվում է ըստ ամբիոնի /դասախոսի որոշման

«ՎԱՆԱՁՈՐԻ Հ. ԹՈՒՄԱՆՅԱՆԻ ԱՆՎԱՆ ՊԵՏԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆ»
ՀԻՄՆԱԴՐԱՄ

ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՀԱՄԱՌՈՏ ՆԿԱՐԱԳԻՐ

Մասնագիտություն՝ ___011401.00.6 Մասնագիտական մանկավարժություն/ Պատմություն

/դասիչ, մասնագիտության լրիվ անվանումը/

Կրթական ծրագիր՝ ___011401.01.6 Պատմություն ___

/դասիչ, կրթական ծրագրի լրիվ անվանումը/

Որակավորման աստիճան՝ ____բակալավր________________

/բակալավր, մագիստրատուրա/

Վանաձոր 2024

Հեռակա ուսուցման համակարգ

<table>
<tr><td>Դասընթացի թվանիշը, անվանումը</td><td colspan="4">Պ/բ -001- Հայոց պատմություն-1</td></tr>
<tr><td>Դասընթացին հատկացվող կրեդիտը</td><td colspan="4">5-կրեդիտ</td></tr>
<tr><td>Ուսումնառության տարի / կիսամյակ</td><td colspan="4">1-ին տարի, 1-ին կիսամյակ</td></tr>
<tr><td rowspan="6">Ժամերի բաշխումը</td><td rowspan="4">Լսարանային</td><td rowspan="4">20</td><td>Դասախոսություն</td><td>12</td></tr>
<tr><td>Սեմինար</td><td>8</td></tr>
<tr><td>Լաբորատոր աշխատանք</td><td></td></tr>
<tr><td>Գործնական աշխատանք</td><td></td></tr>
<tr><td>Ինքնուրույն</td><td colspan="3">130</td></tr>
<tr><td>Ընդամենը</td><td colspan="3">150</td></tr>
<tr><td>Ստուգման ձևը</td><td colspan="4">քննություն</td></tr>
<tr><td>Դասընթացի նպատակը</td><td colspan="4">13.4. Դասընթացի նպատակն է.
▪ Բազմակողմանի պատկերացումներ տալ Հայ ժողովրդի ձևավորման, նրա բազմադարյան պատմության հնագույն և հին դարաշրջանների քաղաքական, հասարակական-տնտեսական և մշակութային զարգացման ինքնատիպ ընթացքի, հարևան երկրների ու ժողովուրդների հետ նրա բազմաբնույթ փոխհարաբերությունների մասին:
▪ Տեսական գիտելիքներ տալ Հայկական լեռնաշխարհում ձևավորված հնագույն պետական կազմավորումների քաղաքական պատմության, նրանց ժառանգական կապի, կառավարման համակարգերի մասին:
▪ Համակարգված պատկերացում տալ Պատմական Հայաստանի հնագույն և հին դարաժրջանների հասարակական կյանքի՝ էթնոքաղաքական տեղաշարժերի, հասարակության էթնիկ, ենթաէթնիկ և դասային կազմի, տարբեր դարաշրջաններում դրսևորված սոցիո-մշակութային գործընթացների մասին:
▪ Ձևավորել Հայոց պատմական ընձեռնած տվյալները համակարգելու, տեսական վերլուծության ենթարկելու, սեփական դիրքորոշումը փաստարկելու և ինքնուրույն հետևություններ անելու կարողություն:</td></tr>
<tr><td>Դասընթացի</td><td colspan="4">Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ</td></tr>
</table>

վերջնարդյունքները	վերջնարդյունք(ներ)ը. *Գիտելիք, Հմտություն, Կարողունակություն* իմանա Հայաստանի պատմական աշխարհագրության տեսական հիմունքները, իմանա Հայոց պատմության ուսումնասիրման մեթոդական հիմքերը, 1. կարողանա ձեռք բերած տեսական գիտելիքները կիրառել գործնականում՝ պատմական իրողությունները հասկանալու, փաստերն ու երևույթները համեմատելու, պատմական տարբեր դարաշրջաններում գոյություն ունեցած վարչա-քաղաքական միավորների զարգացման փուլերն ու դրանց օրինաչափությունները համադրելու և համակողմանի գնահատելու, վերլուծելու, դիրքորոշումներ ձևակերպելու համար, 2. կարողանա համադրել հնագույն և հին դարաշրջանների Հայոց պետականությունների վարչաքաղաքական փորձ, վեր հանել դրանց ժառանգորդության և մշակութային ընդհանրության հարատևման պատճառներն ու առանձնահատկությունները, 3. կարողանա համակարգել Հայոց պատմության վերաբերյալ բազմաբնույթ գիտելիքները, դրանք ենթարկել տեսական վերլուծության, փաստարկել սեփական դիրքորոշումը և կատարել ինքնուրույն հետևություններ, 4. կարողանա վերլուծել օտար տիրապետությունների ընթացքում Հայաստանի վարչական համակարգերի վերափոխությունների ընթացքը, ժողովրդագրական պատկերի փոփոխությունները, 5. կարողանա ձևավորել դիրքորոշումներ հնագույն և հին շրջանի Հայոց պատմության հիմնախնդիրների նկատմամբ և կատարել դրանց հետազոտություն:
Դասընթացի բովանդակությունը	Թեմա 1. Հայկական լեռնաշխարհի պետական կազմավորումների և Միջագետքի տերությունների հարաբերությունները Ք.ա. 3-րդ հազարամյակում Թեմա 2. Ռազմաքաղաքական փոխհարաբերությունները Հայասայի և Խեթական տերության միջև Ք.ա. 14-12-րդ դդ. Թեմա 3. Հայասայի պետական կարգը Թեմա 4. Փռյուգիական գործոնը հայ ժողովրդի ազգածագման մեջ Թեմա 5. Ուրուատրի Նաիրի համադաշնությունը Ք.ա. 13-րդ դ. առաջին կեսին

	Թեմա 6. Ուրարտու պետության առաջացումը և ընդարձակումը Ք.ա. 9-8-րդ դդ. Թեմա 7. Ուրարտական պետության թուլացումն ու անկումը Թեմա 8. Ուրարտուի պետական և հասարակական կարգը Թեմա 9. Ուրարտուի մշակույթը Թեմա 10. Հայ ժողովրդի էթնոգենեզիսի մեջ մելիդ-թաբալյան գործոնի դերը Թեմա 11. Մելիդ-Թեգարաման Ք.ա. 12-8-րդ դդ. Թեմա 12. Հայկազունիների հաստատումը Հայաստանում և հայ-մարական փոխհարաբվերությունները Ք.ա. 7-6-րդ դդ. Թեմա 13. Հայաստանն Աքեմենյանների տիրապետության ներքո Թեմա 14. Մեծ Հայքի և Փոքր Հայքի թագավորությունները Ք.ա. 331 թ. մինչև Ք.ա. 3-րդ դ. վերջերը Թեմա 15. Ծոփք-Կոմմանեյան միացյալ թագավորությունը Թեմա 16. Մեծ Հայքի թագավորությունը Ք.ա. 4-րդ դ. վերջին և 3-րդ դ. առաջին քառորդին Թեմա 17. Հայկական թագավորություններն ու Սելևկյան տերությունը Ք.ա. 3-րդ դ. երկրորդ կեսից մինչև Ք.ա. 2-րդ դ. սկզբները Թեմա 18. Մեծ հայքի թագավորությունը Արտաշես 1-ի ու նրա անմիջական հաջորդների օրոք Թեմա 19. Մեծ Հայքի քաղաքական վերելքը Տիգրան 2-ի օրոք. Հայոց աշխարհակալությունը Թեմա 20. Հայ-հռոմեական հարաբերությունները Ք.ա. 1-ին դ. սկզբներից մինչև Ք.ա. 66 թ. Թեմա 21. Հայ-հռոմեական և հայ-պարթևական հարաբերությունները Ք.ա. 1-ին դ. երկրորդ կեսին Թեմա 22. Հելլենիստական դարաշրջանի Հայաստանի պետական կարգն ու կառավարման համակարգը Թեմա 23. Հելլենիստական դարաշրջանի Հայաստանի մշակույթը
Գնահատման մեթոդները և չափանիշները	
Գրականություն	Պարտադիր- Լրացուցիչ-